

Οι πολυεθνικές στο εδώλιο. Οδηγία της ΕΕ για την «εταιρική δέουσα επιμέλεια» (vid)

«Το κεφάλαιο το τρομάζει η έλλειψη κέρδους ή το πολύ μικρό κέρδος .

Όταν το κεφάλαιο έχει το ανάλογο κέρδος, γίνεται τολμηρό.

Με δέκα τα εκατό (10%) κέρδος αισθάνεται τον εαυτό του σίγουρο και μπορεί να το χρησιμοποιήσει κανείς παντού,

με 20% γίνεται ζωηρό,

με 50% γίνεται θετικά παράτολμο,

με 100% τσαλαπατάει όλους τους ανθρώπινους νόμους,

με 300% δεν υπάρχει έγκλημα που να μη ρισοκινδυνεύσει να το πράξει».

Καρλ Μαρξ: «Το Κεφάλαιο», τόμος 1, εκδόσεις «Σύγχρονη εποχή», σελ. 785

Την Τετάρτη 24 Απριλίου 2024, η ολομέλεια του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου υιοθέτησε την «[οδηγία σχετικά με την εταιρική δέουσα επιμέλεια όσον αφορά τη βιωσιμότητα](#)». Πρόκειται για την πρώτη ευρωπαϊκή νομοθεσία στην ιστορία που εγκαθιδρύει τη νομική ευθύνη των πολυεθνικών για ό,τι συμβαίνει στην αλυσίδα τροφοδοσίας τους σε όλο τον πλανήτη : περιβαλλοντικές καταστροφές, παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων κι εργατικού δικαίου.

Η ημερομηνία υιοθέτησής της συνέπεσε με τη 11^η επέτειο της κατάρρευσης του παράνομου εργοστασίου Rana Plaza στο Μπαγκλαντές που κόστισε τη ζωή σε 1.138 γυναίκες (κυρίως), άντρες αλλά και παιδιά-εργάτες. Το εργοστάσιο αυτό παρήγαγε ρούχα για λογαριασμό πολυεθνικών όπως οι Zara, Mango, Benetton, Primark, Carrefour, H&M ή η Walmart. Καμία από αυτές τις εταιρείες δε διώχθηκε ποινικά, πολλώ δε μάλλον δεν καταδικάστηκε να πληρώσει αποζημιώσεις. Η οδηγία για την εταιρική δέουσα επιμέλεια εισαγάγει την ευθύνη των μεγάλων εταιρειών για τους υπερβολάβους και προμηθευτές τους και δίνει στα θύματα πρόσβαση στη δικαιοσύνη επιτρέποντας και τη νομική εκπροσώπησή τους από συνδικάτα και οργανώσεις πολιτών. Αν ίσχυε το 2013, οι παραπάνω πολυεθνικές δε θα μπορούσαν να μείνουν ατιμώρητες.

Την υιοθέτηση της χαιρέτησε και η [Anti-Slavery International](#), η παλαιότερη οργάνωση ανθρωπίνων δικαιωμάτων στον κόσμο (έτος ίδρυσης 1839), σημειώνοντας ότι συμβάλει στο να μπει τέλος στην καταναγκαστική εργασία 27 εκατομμυρίων ανθρώπων.

Η διαδικασία υιοθέτησης της οδηγίας για την εταιρική δέουσα επιμέλεια από την ΕΕ δεν ακολούθησε μια ομαλή και ευθύγραμμη πορεία. Τα εταιρικά λόμπι την πολέμησαν λυσσαλέα στη διάρκεια όλης της πενταετίας. Κατάφεραν να αποφιλώσουν ιδιαίτερα το πεδίο εφαρμογής της και λίγο έλλειψε να τη σκοτώσουν τελείως. Αρχικά την αποδυνάμωσαν χρησιμοποιώντας την [Επιτροπή Ρυθμιστικού Ελέγχου](#), στη συνέχεια [εξαίρεσαν τις τράπεζες](#) και τον ευρύτερο χρηματοπιστωτικό τομέα με τη βοήθεια του Εμμανουέλ Μακρόν και τέλος την μπλόκαραν για ενάμιση μήνα σε συνεργασία με το γερμανικό φιλελεύθερο κόμμα FDP και την ακροδεξιά Μελόνι, μέχρι να πέσει το πεδίο εφαρμογής της [από 16.389 σε 5.421 εταιρείες](#). Η Γερμανία έμεινε στο τέλος, η μόνη χώρα με αρνητική ψήφο μέσα στο Συμβούλιο των υπουργών.

Έστω και κουτσουρεμένη, η οδηγία για τη δέουσα εταιρική επιμέλεια αποτελεί ορόσημο στον αγώνα ενάντια στην ασυδοσία των πολυεθνικών. Θα μπορούσε κανείς να τοποθετήσει την επίσημη έναρξη του παγκόσμιου αυτού αγώνα στην [ομιλία του Σαλβαδόρ Αλλιέντε στη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ το 1972](#) (ολόκληρη η ομιλία [εδώ](#)). Δύο χρόνια αργότερα κι ενώ ο δικτάτορας Πινοσέτ εφάρμοζε την απόλυτη εξουσία των πολυεθνικών περνώντας πάνω από το πτώμα του Αλλιέντε, ιδρύθηκε η [Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τις Πολυεθνικές Εταιρείες](#). Η επιτροπή αυτή διαλύθηκε το 1992 αφού οι θριαμβεύουσες ανεπτυγμένες καπιταλιστικές χώρες μπλόκατα την υιοθέτηση του κώδικα δεοντολογίας που είχε ετοιμάσει. Μετά την εκατόμβη του Ράνα Πλάζα όμως, οι αναπτυσσόμενες χώρες επανήλθαν δυναμικά, επιβάλλοντας την ίδρυση το 2014 μιας επίσημης ομάδας εργασίας του

ΟΗΕ για μια « [Δεσμευτική Συνθήκη για τις Επιχειρήσεις και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα](#)». Μέχρι τώρα, [τα κράτη μέλη της ΕΕ δεν έχουν στηρίξει](#) την ολοκλήρωση και υπογραφή της Συνθήκης αυτής.

Από την ίδρυση της το 2006, ωστόσο, η Ευρωπαϊκή Συμμαχία για την Εταιρική Δικαιοσύνη ([European Coalition for Corporate Justice](#)) συνέλλεξε εκατοντάδες χιλιάδες υπογραφές και κινητοποίησε ένα [ευρύ μέτωπο](#) συνδικάτων, περιβαλλοντικών οργανώσεων και οργανώσεων προάσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Με τον τρόπο αυτό, άσκησε αποτελεσματική πίεση, ώστε να δεσμευτεί το 2019 ο επίτροπος Didier Reynders ενώπιον των ευρωβουλευτών που έπρεπε να εγκρίνουν το διορισμό του ότι θα έφερνε μια ευρωπαϊκή νομοθετική πρόταση πάνω στο θέμα.

Η υιοθέτηση μιας τέτοιας οδηγίας που δίνει συγκεκριμένα όπλα στους εργαζόμενους και τους πολίτες για να αμυνθούν απέναντι στις πολυεθνικές αποτελεί πραγματικό κατόρθωμα μέσα στο υπάρχον πλαίσιο εκπροσώπησης συμφερόντων στην ΕΕ στο οποίο οι πολυεθνικές κυριαρχούν τόσο σε [αριθμό οργανώσεων](#), όσο και σε [ποσοστά συναντήσεων](#) με τους εκπροσώπους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και σε έδρες στις επίσημες [συμβουλευτικές ομάδες](#) της.

Ο Χρήστος Αβραμίδης συζήτησε στις Βρυξέλλες με τον ερευνητή Ευρωπαϊκής Πολιτικής και διδάσκοντα σε πανεπιστήμια της Γαλλίας και του Βελγίου, Γιώργο Βασσάλο.

<https://youtu.be/WJ7TWeIm0I>